

1 ЛИСТОПАДА – ДЕНЬ ПРОГОЛОШЕННЯ ЗУНР

9 ЛИСТОПАДА – ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ ТА МОВИ

РІДНА МОВА

*Спитай себе, дитино, хто ти є,
І в серці обізьветься рідна мова;
І в голосі ясним ім'я твоє
Просяє, наче зірка світанкова.*

*З родинного гнізда, немов пташа,
Тли полетим, де світу далечизна,
Тла в рідній мові буде вся душа
І вся твоя дорога, вся Вітчизна.*

*У просторах, яким немає меж,
Не згубишся, як на вітрах полова.
Моря перелетим і не впадем,
Допоки буде в серці рідна мова.*

Дмитро ПАВЛИЧКО

КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЄ ЖИТТЯ НА КОСІВЩИНІ В ПЕРІОД ЗУНР

Із проголошенням Західноукраїнської Народної Республіки у гуцульських селах і містечках розпочалася державотворча праця.

Старостою Косівського повіту був Анатоль Лепкий. Саме він видав розпорядження, щоб усі майдани й вулиці в Косові, Пістині, Кутах, Яблунові, Жаб'юму назвати іменами видатних українських діячів Тараса Шевченка, Івана Франка, Михайла Павлика, Михайла Грушевського, Бориса Грінченка, князів Святослава, Володимира, Данила, Романа, гетьманів Байди-Вишневецького, Петра Дорошенка, Богдана Хмельницького, Петра Сагайдачного, Івана Мазепи, Пилипа Орлика, Головного отамана Симона Петлюри. Площі пропонувалось назвати Берестейського

Миру, Олекси Довбуша, 1 Падолиста, Стрілецька.

Почалася заміна польських вивісок, афіш та реклами на україномовні. Військовим повітовим комісаром, поручиком УСС М.Саєвичем та старостою А.Лепким 4 листопада 1918р. видано розпорядження такого змісту: «Всі головні написи... мають бути до дня 14 падолиста с.р. змінені на українські під загрозою 2000 К. [корон. – А.Г.] кари».

У кожному селі влада запланувала спорудити народний дім, в якому відвести приміщення для читальні «Просвіти», товариства «Січ» і крамниці. «Дім сей збудувати в українським стилю, гуцульської форми», – вимагало урядове розпорядження. Проекти цих громадських споруд розробляли косів-

ські інженери Заячківський та Лопатинський. Будівельним матеріалом (лісом) забезпечувала держава. Від сільських громад вимагалось обробити і своїм транспортом звезти матеріал, а також винайти під будівлю гарне місце, бажано в центрі села.

Те ж саме стосувалось і спорудження шкільних будинків. Кожного місяця 1-го і 15-го числа необхідно було в обов'язковому порядку парохіяльними урядами, шкільними управами та начальниками громад складати звіт перед повітовим урядом про виконану в цьому плані роботу.

на стор. 1

Важливими були дії нової української влади і в інших напрямках. Зокрема, в судовій практиці вимагалось

якого був також М.Угрин-Безгрішний. З його іменем пов'язано й заснування в Косові повітової бібліотеки і театру, про що 1 лютого 1919 року в «Урядових ві-

стях» (ч.5) дозволили користуватися старими, але вилучивши з них усе, що не стосувалося Української держави.

Робота в освіті вимагала великого ентузіазму і самопосвяти. Не було приміщень для шкіл, українських учителів, необхідного навчального обладнання. Ці питання разом з повітовим урядом вирішувала Косівська філія Українського педагогічного товариства на чолі з Петром Побігущим. Для формування кадрового складу було оголошено конкурс. За його умовами на заміщення посади тимчасового учителя допускалися особи без учительського диплома, які мали гімназійний атестат або інший документ про освіту.

Видавництво «Довбуш» почало друкувати шкільні підручники. Так, на 1919-20н.р. було заплановано видати підручники з п'яти навчальних предметів.

У Косові було відкрито вчительські курси, на яких навчалася свідомо українська молодь, члени юнацьких організацій, січові стрільці. За спогадами Анни Богдан, її мати Катерина зі своєю товаришкою Стефанією Жолкевич також закінчили ці курси. Навчання було цікавим, добре організованим. Серед майбутніх педагогів було багато хлопців, вчорашніх усусів з Рожнова, яким дівчата допомагали в навчанні. Після закінчення курсів всі отримали відповідні документи і скерування на роботу в школи повіту.

Ось такий поштовх державотворчому життю на гуцульських теренах дало проголошення 1 листопада Західноукраїнської Народної Республіки. Пам'ятаймо про цю достойну працю.

Аделя ГРИГОРУК

Поради психолога.

Ч. 1.

Косів, дня 1. грудня

1918.

УРЯДОВІ ВІСТІ

КОСІВСЬКОГО ПОВІТУ.

Виходить 2 рази
в місяць,
кожного 1. і 15.

Адреса Редакції й Адміністрації
КОСІВ, Редакція „Вістий“.

Предплата обов'язкова
для всіх Урядів,
місячно 2/4, Карбованців (5 Корон).

всі рішення судів виголошувати іменем Української Народної Республіки.

У розпорядженні від 22 грудня 1918р. вимагалось «по всіх церквах, косяцях, кірхах та синагогах, там, де досі споминало ся підчас богослужень чи других молебень Австрію та цесаря, споминати Українську Народну Республіку [правовис збережено.- А.Г.].

1 грудня 1918 року в Косові почала працювати друкарня, яка випускала україномовну продукцію. Цього ж дня вийшло перше число газети «Урядові вісті».

Микола Угрин-Безгрішний та Богдан Заклинський зорганізували в Косові видавництво «Довбуш» і стали його редакторами. Тут почав виходити і журнал «Чорногора», редактором

Катерина Ониськів-Богдан – студентка Косівських учительських курсів

Б.Грінченка «Степовий гість».

Повітовий уряд зразу ж після проголошення ЗУНР розпочав на Косівщині реформу освіти. Навчання стало вестися українською мовою. Анатоль Лепкий своїм розпорядженням від 18 грудня скасував усі закони, видані австрійським урядом в освітній галузі, мотивуючи, що «школа в Українській Народній Республіці має бути виключно національною». В усіх школах запровадили обов'язкове вивчення і виконання українського державного гімну. Не було нових українських підручників, тому

ПЕРШОКЛАСНИК ЗА ПАРТОЮ

У 6-7 років кожна дитина мріє про школу. Мрія – це завжди приємна, емоційно приваблива перспектива. У змісті мрії про школу найважливіше місце посідає вчитель. Діти готові обожнювати його, яким би він не був за зовнішнім виглядом, віком, майстерністю.

Це накладає особливу відповідальність на першого вчителя. Педагогічний досвід і спеціальні дослідження показують, що саме від того, як складаються взаємини школяра – початківця з першим учителем, чи забезпечить він дитині підтримку, довір'я, чи буде щиро зацікавлений у її успіхах, залежатимуть успішність і самопочуття в колективі однолітків.

Отже, перший учитель – це творець долі учня. У період адаптації дітей 6 і 7 років до умов і вимог школи основним завданням є вивчення особливостей їхнього психічного розвитку – складання психологічної характеристики на кожного учня класу. Для виконання цього завдання психологу та соціальному педагогу потрібно проводити систематичні спостереження, а також додаткові методи вивчення кожної дитини: потрібно

з'ясувати, чи сформовані у дітей передумови до навчальної діяльності.

Для аналізу результатів спостережень за поведінкою дітей зручно скласти підсумкову таблицю, з якої буде видно і кожному дитину, і певні схожі проблеми в усьому класі. На підставі такої таблиці вчитель, психолог зможуть продумати доцільні програми для коригувальної роботи.

Віталія ДАНИЛЮК,
методист методичного кабінету

ГРАФІК ПРОВЕДЕННЯ II ЕТАПУ
ВСЕУКРАЇНСЬКИХ УЧНІВСЬКИХ ОЛІМПІАД
З БАЗОВИХ ДИСЦИПЛІН У 2011/2012 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

№ з/п	Назва предмета	День тижня	Дата проведення	Місце проведення
1.	Педагогіка і психологія, екологія	субота	29.10.2011	Косівська ЗОШ I-III ст.№2
2.	Історія	п'ятниця	04.11.2011	Кутська ЗОШ I-III ст..
3.	Хімія	субота	05.11.2011	Косівська ЗОШ I-III ст.№2
4.	Математика	п'ятниця	11.11.2011	Косівська ЗОШ I-III ст.№1
5.	Українська мова та література	субота	12.11.2011	Косівська ЗОШ I-III ст.№2
6.	Трудове навчання	п'ятниця	18.11.2011	Косівська ЗОШ I-III ст.№1
7.	Географія	субота	19.11.2011	Косівська ЗОШ I-III ст.№2
8.	Французька, німецька та іспанська мови	субота	26.11.2011	Косівська ЗОШ I-III ст.№2
9.	Англійська мова	п'ятниця	02.12.2011	Вербовецька ЗОШ I-II ст..
10.	Основи економіки	субота	03.12.2011	Косівська ЗОШ I-III ст.№2
11.	Фізика	п'ятниця	09.12.2011	Кобаківська ЗОШ I-III ст..
12.	Основи правознавства	субота	10.12.2011	Косівська ЗОШ I-III ст.№2
13.	Біологія	п'ятниця	16.12.2011	Рожнівський НВК
14.	Інформатика	субота	17.12.2011	Косівська ЗОШ I-III ст.№1
15.	Астрономія	п'ятниця	23.12.2011	Косівська ЗОШ I-III ст.№2

Реєстрація учасників олімпіади – о 9 год. 30 хв.

Початок олімпіади — о 10.00 год.

Начальник відділу освіти,
Володимир КОЗЬМЕНЧУК

НАТХНЕННЯ ДО ПРАЦІ

У жовтні 2011р. на базі Старокосівської ЗОШ I-III ст. (філія «Гордаків») проведено районний семінар учителів початкових класів з теми «Організація навчально-виховного процесу у класах з малою наповнюваністю учнів».

Учасники семінару оглянули школу, виставку робіт вчителів і учнів. Методист Л.М.Михайлюк ознайомила із планом роботи семінару. Побачили дві презентації: «Робота ШМО вчителів початкових класів Старокосівської ЗОШ I-III ст.» та «Робота вчителів філії «Гордаків».

Учасники семінару побували на відкритих уроках з української мови (1 кл.) та математики (3 кл.), які провели І.Гуралюк і Л.Никорак.

На уроці української мови діти навчались з «Квіткою-семицвіткою»: відривали по одній пелюстці і виконували її завдання. А сюрпризом для них був запис у серцевині квітки «Перший клас, ви просто молодці».

На уроці математики учні подорожували до міста Математики. Було використано мультимедійну дошку,

інтерактивні методи «Робота в парах», «Мікрофон», проведено гру «Не розірви ланцюжок».

Велике задоволення учасники семінару отримали від позакласного заходу «Подорож до Країни Знань». Гості разом із дітьми мандрували на казковому красені-кораблі, долали різні перешкоди і випробування, щоб вчасно дістатися до Країни Знань. У кінці свята кожній дитині була вручена «Посвята в школярі».

Бесіда за круглим столом дала можливість обмінятись думками щодо особливостей організації навчально-виховного процесу в класах з малою наповнюваністю учнів.

У роботі семінару брала участь директор школи У.Ю.Павлюк.

Семінар високо оцінений всіма учасниками. Саме під час такого взаємодіяння дізнаєшся багато нового, цікавого, вдосконалюєшся і отримуєш натхнення працювати далі, незважаючи на складність сучасного життя.

Марія ГРИГОРАЩУК,
керівник ШМО вчителів початкових класів Старокосівської ЗОШ I-III ст.

“ДІМ МУДРОСТІ, СКАРБІВ УСІХ СТОЛІТЬ...”

Ще з давніх часів так величали бібліотеки, а книги – основним джерелом, що наповнюють життя людське.

Під таким гаслом було проведено ряд виховних заходів у шкільній бібліотеці Рожнівського НВК «Гуцульщина» ім.Ф.Погребенника НаУКМА, присвячених Всеукраїнському дню бібліотек.

Оформлено тематичну полицку: «Джерела, що наповнюють життя», де розміщена нова література з різних галузей знань.

Під час екскурсії «Вересневі зустрічі у бібліотеці» учні-першокласники із захопленням та цікавістю слухали розповідь Наталії Вікторівни Глітняк про бібліотеку і книгу, розглядали малюнки та казкових героїв, яких власноручно змайстрували читачі бібліотеки.

Учні старших класів правильно відповіли на запитання біля розгорнутої виставки – вікторини (нова форма популяризації книги) «Майстерність художнього пера», які для них підготувала завідувач бібліотеки О. Ф. Пилип'юк. Цей невеличкий захід був проведений у формі евристичної бесіди за такими розділами:

- Горнись до тебе, Україно
- Йдемо вперед, оглядаючись у минуле
- Жіноча доля у художніх творах
- Гуцульщино, благословенна будеш ти навіки...
- З любов'ю можна в небо полетіти
- Інтерв'ю з героями творів.

Проведення таких заходів викликає у школярів цікавість та заохочує до читання художньої літератури, сприяє кращому пізнанню навколишнього світу, розвиває дитячу уяву, збагачує мислення, дозволяє читачам мандрувати незвіданими сторінками книг.

Ольга ПИЛИП'ЮК,
бібліотекар Рожнівського НВК

ШКОЛА – ЦЕНТР ОСВІТИ І КУЛЬТУРИ СІЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ ГУЦУЛЬЩИНИ

Така назва пілотного проекту всеукраїнського рівня, в якому бере участь Трацька ЗОШ І-ІІІ ступенів. 6 жовтня цього року на базі школи пройшло засідання ПДС заступників директорів з навчально-виховної роботи з питання «Науково-методичний супровід упровадження моделей розвитку загальноосвітніх навчальних закладів гірського регіону».

Учасників семінару привітно зустріли дирекція, вчителі та учні школи. Цікавою була презентація навчального закладу, яку провів директор Ігор Петрович Споцьницький. У його виступі відчувалася гордість за свою школу, повага і дяка вчительському, учнівському, батьківському колективам та громадськості села за творчу і відповідальну співпрацю у створенні сприятливих умов для

повноцінного морального, психічного, фізичного розвитку учнів, формування творчої мислячої особистості, здатної до проектування свого життя та продуктивної праці, у забезпеченні реалізації виховної системи на основі відродження, збереження звичаїв, традицій, інтелектуального надбання Гуцульського регіону та у формуванні привабливого іміджу школи як відкритої соціально-педагогічної системи.

У практичному блоці заступники директорів з навчально-виховної роботи відвідали уроки читання у 3-4 класах (учителі Слободян М.Ф. та Михайлюк Г.М.), урок математики – у 6 (вчитель Грабчук М.І.), англійської мови – у 7 (вчитель Калиняк Н.М.), світової літератури – у 8 (вчитель Дмитерчук Г.П.) та української літератури – в 11 (вчитель Сапович Г.П.) класах. Завучі шкіл райо-

ну схвально відгукнулися про відвідані уроки, на яких вони спостерігали, як майстерно педагоги формують в учнів загальнонавчальні та спеціальні ключові компетентності, вчать їх використовувати здобуті знання на практиці. Відзначили чітко продумані структури кожного уроку, добір навчального матеріалу, оптимальне поєднання інтерактивних і традиційних форм та методів навчання. Після відвіданих уроків відбувся круглий стіл. Зацікавлення викликали виступи Мачужак Г.Т., Ясінської М.П., Кричун М.І., Галяка В.М. Психологічний супровід здійснювала Удудяк С.І. Учасники семінару оглянули педагогічну виставку. Цікавим етапом семінару став позакласний захід у формі телепередачі «Вчительська доля», підготовлений Боднарук О.В., Обушак Н.В., Петрів О.І. і Черпінським І.В. На завершення з концертною програмою виступили учні, батьки та спонсори школи.

Оксана ТКАЧУК,
методист методичного кабінету

Школярам - здоровий спосіб життя

Для кожної людини важливо вміти формувати здоровий спосіб життя. Проте не всі можуть похвалитися такими здібностями. Мабуть, тому, що декому важко виконувати правила здорового способу життя або ж вони не знають їх.

Чи можна правильно розподілити свій час, щоб вести здоровий спосіб життя, встигнути все зробити і при цьому бути здоровим?

Ось кілька простих рекомендацій.

Щоб бути здоровим, потрібно зміцнювати свій організм шляхом дотримання режиму дня, сну, щоденної ранкової зарядки, виконання комплексу гімнастичних вправ, загартувальних процедур, регулярного харчування, гігієнічних навичок тощо. Режим дня складається для кожного індивідуально і залежить від того, у яку зміну учень навчається.

Дотримання режиму дня у підлітково-мувіці закладає фундамент здорового способу життя. Яким буде цей фундамент – залежить від кожної людини індивідуально. Отже, наше здоров'я – у наших руках.

У засобах масової інформації дуже

часто піднімається питання про підвищення травматизму та нещасних випадків на уроках фізичної культури. Ця проблема справді є дуже актуальною. Протягом багатьох років я спостерігаю, що учні стають дедалі фізично слабшими. Це пояснюється тим, що більшість підлітків веде малорухливий спосіб життя. Головним видом діяльності учнів, як ми знаємо, є навчання, а найкращий відпочинок – заміна одного виду діяльності на інший. Однак цього правила діти не дотримуються. Протягом дня працюють на уроках, а потім, повертаючись додому, сидять за комп'ютером, мобільним телефоном або телевізором, тим самим шкодячи своєму здоров'ю, оскільки їх організм ще знаходиться у стадії розвитку та формування. А для здорового розвитку потрібні фізичні навантаження та рух.

Те, що погіршення здоров'я молоді – основного і найпродуктивнішого носія генофонду нації – може призвести до демографічної катастрофи, не може бути піддане сумніву. Екологічна ситуація в

Україні склалася так, що дослідники з сумом і розпачем свідчать: навряд чи навіть 5% населення може бути визнане об'єктивно здоровим. Отже, під переважну більшість об'єктивно нездорових підпадає і більша частина молоді.

З об'єктивними труднощами завжди необхідно боротися об'єктивними методами. На жаль, освітня система України робить наголос на загальне, масове фізичне виховання, яке сприймається більшістю учнів як невинуватне і необ'єктивне. В результаті фізичне виховання стає ще одним чинником психологічного тиску, що аж ніяк не сприяє здоровому способу життя. Що ж стосується західного досвіду, то там майже скрізь проблема фізичного виховання вирішена за допомогою особистісного підходу до учнів, проектування їхнього реального стану здоров'я на комплекс заходів, що мають бути щодо нього вжиті.

Вважаю, що і нам вартувало б прийняти таку методіку.

Любов ГОРЮК, учитель фізичної культури Брустурівської ЗОШ І-ІІІ ст.

КУЧЕРЯВА

КРЕАТИВНІСТЬ

Безперечно, ця ознака проявляється у винахідливих, кмітливих та організованих особистостях. Такими людьми в закладах освіти є педагоги-організатори. Так-так, мова піде про тих, яким найчастіше доводиться мати справу зі сценаріями свят й оформленням приміщень. За допомогою різнокольорових стрічок, різноманітних плакатів, повітряних кульок, а головне – їхніх рук, будь-який інтер'єр набуває естетики, а тексти до заходів, заздалегідь підготовлені чи «експромтні», зазвичай є влучними і дотепними. Семінар таких освітян відбувся 5 жовтня у Кобаківській ЗОШ I-III ст. за темою «Створення си-

нізатору Гулян Л.Т. Вони ознайомили вчителів зі своїми презентаціями: «Державно-громадське управління розвитком сучасної школи. «Здвиженські обрії», «Робота учнівського парламенту», «Виховна система 8 – Б класу». Наступним етапом роботи були: ранкова зустріч, яка проходила у 4-ому класі під керівництвом вчительки – методистки Петрилюк Г.І., тренінг «Як ста-

ти лідером» практичного психолога Кисилиці В.М. у 8 – Б класі. Ті, хто хотіли дізнатися про формулу лідерства більше, завітали на годину спілкування з елементами тренінгу «Лідерство – запорука успіху» шкільного організатора Л.Т.Гулян, де отримали справжнє задоволення, вирішуючи різні завдання разом з учнями. Пізніше всіх знову чекала гостинна зала. Саме тоді педагоги

не дефіле й показ оригінальних капелюшків від дівчат – учасниць шкільного гуртка юних квітників – аранжувальників (керівник – Боечко В.Я.). Мені здається, що головним уборам, прикрашеним зеленню, різноманітними квітами, стрічками й бантиками, позаздрила б сама Катя Осадча. На цій стильній ноті і завершився семінар. Наприкінці кожен учасник мав можливість поділитися враженнями й висловити свої думки. «Ми досягли основного завдання тренінгу – єдності вчителів і дітей. А ще побачили серед учнів справжніх лідерів», – зізнається директор школи. Слова любові до школи звучали з уст Гулян Л.Т. А Ємець Н.В. підбила підсумки діалогом «Особистісно орієнтовний підхід у вихованні». Серед рекомендацій семінару – здійснення масових заходів, показ досягнень учнів та розкриття їхньої індивідуальності. Висновком семінару стала фраза: «Головне наше завдання – виховувати у дітях культуру!»

Здається, що смайлики, які були подаровані зранку президентом школи Фодчук М. нашим гостям, мали символічне значення. Адже сонячний настрій панував упродовж усього свята, яке видалося на славу. Усі педагоги, покидаючи стіни Кобаківської ЗОШ, мріяли ще раз потрапити в цей осередок гармонії і кучерявої, молодечої креативності!

Юлія ДЕВДА, учениця 11 – Б класу
Кобаківської ЗОШ I – III ст.

туації успіху для кожного учня у процесі позакласної роботи». Захід передбачав різні форми проведення. До них входили науково-методичне інформування, тренінги, презентації і педагогічні діалоги.

Після заїзду та реєстрації педагоги відправилися в ошатний актовий зал. При зустрічі на поставлені мною запитання про перші враження та очікування від цього дійства зізналися: «Нас приємно здивували гостинність, затишок і тепла атмосфера школи. Здається, що наші очікування справдяться, ми побачимо несподіванки і сюрпризи, отже налаштуємось на позитив».

Семінар почався зі слів методистки РМК Ємець Н.В., яка ознайомила учасників із планом роботи. Після цього слово було надане директору школи Шутці А.В. та господині семінару – педагогу-орга-

нізатору Гулян Л.Т. Вони ознайомили вчителів зі своїми презентаціями: «Державно-громадське управління розвитком сучасної школи. «Здвиженські обрії», «Робота учнівського парламенту», «Виховна система 8 – Б класу». Наступним етапом роботи були: ранкова зустріч, яка проходила у 4-ому класі під керівництвом вчительки – методистки Петрилюк Г.І., тренінг «Як ста-

ти лідером» практичного психолога Кисилиці В.М. у 8 – Б класі. Ті, хто хотіли дізнатися про формулу лідерства більше, завітали на годину спілкування з елементами тренінгу «Лідерство – запорука успіху» шкільного організатора Л.Т.Гулян, де отримали справжнє задоволення, вирішуючи різні завдання разом з учнями. Пізніше всіх знову чекала гостинна зала. Саме тоді педагоги

послухали презентацію проекту «З Україною у серці», підготовлену Гулян Л.Т., і захист творчо-пошукової роботи «Життя і творчість Володимира Григоряка», написану автором цих рядків. Керівник шкільної літературної студії «Черемшина» Марфей Н.В. представила цей гурток, його активних учасників, розповіла про роботу і майбутні плани.

ПІЗНАЮЧИ РІДНИЙ КРАЙ

*Кілько всего чудесного
У наших Карпатах!
Гріх в походи не ходити
Сидіти по хатах.*

(Співанка автора)

От і ми не засиділися, а вирушили в похід-експедицію до витoku ріки Річки, яка протікає через наше село (що також зветься Річка) і бере свій початок під самісінькою вершиною г. Чорний Грунь (1387 м). Йшли вздовж ріки то грунтовою дорогою, то руслом, то стежками, проти течії. Минали пороги, каскади водоспадів, накопичення валунів, малювали картосхему гідросітки ріки, нарахували 38 великих і малих приток (довжиною від 1 до 5 кілометрів). Принагідно, де могли, очищували русло ріки від сміття, яке,

на превеликий жаль, часто псує нашу казкову природу. Дітям так і хотілося гукнути: "Люди! Схаменіться! Не губіть матінку Природу! Вона живить нас, турбується про нас, а ми так невдячні їй!" Вода у нашій річці напрочуд чиста і прозора. В невеликих плесах спостерігали за прудкою струмковою райдужною фореллю (стругами), в'юркими верхо-

плавками (нарисницями). Чим вище просувалися наша група, тим меншою ставала річка, а потім і зовсім обміліла. На присілку Межиріках (с. Снідавка) в нашу ріку вливається остання більша притока – Біла Річка. Ми продовжуємо рух по Чорній Річці ще якихось 3 км крутою ущелиною в буковому, а потім смерековому лісі.

Нарешті експедиція досягла мети: ми біля маленького джерельця, яке перетворюється в струмок, стрімко збігає круто вниз, піниється на каменях-порогах, стає чимраз повноводнішим, вбираючи в себе води багатьох приток, дзвенить водограєм на водоспаді "Гук", тече через три села і на 19-му кілометрі уповільнює свій біг, впадаючи в с. Соколівці у р. Рибницю, а та, в свою чергу, віддає води ще більшій річці – Прутові, а Прут – Дунаєві і в кінцевому підсумку вода нашої Річки опиняється в Чорному морі. Діти слухали розповідь керівни-

ка і з висоти гірського хребта мовби відстежували шлях своєї ріки. Такий урок географії, природознавства, краєзнавства їм закарбується на все життя. Додо-му поверталися

траверсом Ігреця через присілок Влаки і с. Снідавку, заодно підкорили і найвищу вершину нашого села – г. Буківець (1059 м). Тут натрапили на цілу плантацію відкатника безстебельного, що занесений в Червону книгу України. Звідси мали змогу помилуватися величною панорамою рідного краю, що Гуцульщиною зветься. Аж дух захоплює від побаченого – села і гірські хребти, вершини, потоки і ріки, чарівні краєвиди Карпатських лісів і полонин. Цілком солідарні ми з положеннями Карпатської конвенції 2003р. – природу, довкілля, Карпати потрібно захистити, берегти і вміло господарювати та мудро розвивати цей регіон. Втомлені, але задоволені поверталися діти до своїх домів, адже дістали великий заряд: і оздоровчий, і спортивний, і науковий, і естетичний, і нарешті, духовний. Природа – наш храм, наш дім і негоже непристойно поводитися в ньому. А гори ваблять!..

Петро ГРИГОРЧУК,
учитель Річківської ЗОШ,
керівник турклубу "Горизонт"

ВИХОВУВАТИ КРАСОЮ

На уроках образотворчого мистецтва здійснюється первинне знайомство з творами художників, використаних із виховною метою, розвиток художнього смаку дитини і її творчих здібностей.

Завдання вчителя полягає в тому, щоб завжди, на кожному уроці підтримувати своєрідний тонус, формувати естетичне відношення до змісту і організації творчої праці.

Усі естетичні переживання дітей на уроках, у процесі праці, а також

у повсякденному житті розвивають у них здібності бачити, розуміти, цінувати прекрасне в оточуючому світі, а також прагнення брати участь в його творенні.

Свої здібності школярі активно представляють у різних видах художньої діяльності.

У молодшому віці всі діти без винятку – пристрасні художники.

Необхідно пам'ятати про розвиток можливостей різних видів мистецтва.

ОЛІМПІЙСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ У ЯБЛУНОВІ

Найпомітнішою подією Олімпійського тижня стали спортивні змагання, які відбулися 21.09.2011 року.

*Фізкультура, спорт, здоров'я – речі кожному портівні.
Бути сильним і здоровим – це найбільша радість в світі!*

Такими словами ведучі Бурмей Дмитро та Симчич Юліана розпочали змагання, в яких взяли участь аж 8 команд – чотири в «Малих Олімпійських іграх» та чотири у футбольному турнірі.

На церемонії відкриття змагань відбулося урочисте підняття Державного та Олімпійського прапорів, запалювання Олімпійського вогню, учасники та судді зачитали олімпійську присягу, які є символами Олімпійських ігор.

Селищний голова Томащук З.Ю. та Ігор Шкоропаняк, виконавчий директор відділення Національного олімпійського комітету в Івано-Франківській області, привітали учасників зі святом спорту та побажали перемоги найсильнішому.

Оплесками учасники змагань та присутні зустріли відомих спортсменів, які завітали до нас: майстра спорту міжнародного класу з лижних перегонів, учасника зимових Олімпійських ігор 1988 року та багаторазового чемпіона України Миколу Поповича, майстра спорту з важкої атлетики, колишнього вчителя фізичної культури Абрам'юка В.Ф. та майстра спорту, чемпіонку України з пауерліфтингу Лютник Ульяну. Ульяна провела майстер-клас для юних спортсменів – показовий виступ, який закінчив-

ся присіданням зі штангою 180 кг (!!!) при особистій вазі Ульяни - 63 кг.

Що ж до змагань, то як і в футбольному турнірі, так і в «Малих Олімпійських іграх» команди вели вперту боротьбу за перемогу. І не дивно, адже на учнів чекали гарні призи від НОК України, які школярі отримали після закінчення змагань.

За перше місце переможців нагородили футболками, за друге – кепками із зображенням олімпійської символіки. Усіх учасників, а їх було аж 72, нагородили грамотами та щоденниками «Стань в ряди олімпійців». Кожна команда на пам'ять про змагання отримала комплект плакатів та настінний календар «20 років Національному олімпійському комітету».

Загалом хочеться відзначити добру організацію та підготовку учасників до змагань. Усі команди мали спортивну форму, змістовні плакати, вимпели, оригінальні привітання. Так і хочеться закинути деяким скептикам, від яких можна почути: «Сьогоднішні діти нічого не хочуть», – що це аж ніяк не стосується наших юних спортсменів, наших дітей!

Після закінчення змагань вболівальники ще довго скандували: «Молодці, молодці!». Переможці хизувалися футболками з написом «СПОРТ – це модно», а всі інші учасники спортивного свята зрозуміли, що спорт – це здоров'я, успіх, повноцінне життя. І добре, щоб для кожного девізом життя стали такі слова:

Найбільше багатство – здоров'я людини!

А люди здорові – багатство країни!

*Як будуть здоровими діти рости –
То буде країна багатством цвісти*

Віталій АБРАМ'ЮК,

учитель-методист фізичної культури Яблунівської ЗОШ І-ІІІ ст.

на стор. 6

Живопис, скульптура, архітектура допоможуть сформувати почуття симетрії, пропорції, відчуття лінії, кольору і колориту, просторову уяву.

Формування художньо-творчих здібностей потребує особливої методики. Важливо своєчасно виявити природні задатки, схильності дитини, стимулювати творчу діяльність, закріпити досягнутий успіх постійними тренуваннями. Слід поступово ускладнювати завдання, автоматизувати навички. При цьому треба мати на увазі, що заняття малюванням лиш тоді збагачують учня естетикою, коли вони несуть йому радість. Важли-

вими умовами успіху є об'єктивна оцінка художньої творчості дітей.

У книзі «Духовний світ школяра» В.О. Сухомлинський наводить цікаві спостереження про вплив малюнка на духовний розвиток школярів. У школі протягом чотирьох років проводився такий експеримент: в мить сильного емоційного піднесення, викликаного знову пережитим або пізнаним, учителі пропонували дітям передати їхні переживання малюнком. Діти не тільки з піднесенням малювали, але й виражали своє ставлення до того, що вони зобразили.

Подальші спостереження показали, що в багатьох дітей сформувалася по-

треба передати в малюнку побачене чи пережите. Схильність до малювання закріпилася не в усіх дітей, зате уроки малювання залишили в їхньому внутрішньому світі глибокий слід. Ці діти відрізнялися більш тонкими і стійкішими почуттями, всебічною цікавістю, точністю і гнучкістю творчої діяльності.

Тому недооцінка малювання в системі навчання школярів або неправильна постановка викладання цього предмета може негативно вплинути на естетичний розвиток підростаючого покоління.

Володимир ПЕТРИЧУК,

учитель образотворчого мистецтва Бабинської ЗОШ І-ІІ ст.

ВИВЧЕНЕ У ШКОЛІ – НА ВСЕ ЖИТТЯ

У шкільні роки нам постійно наголошували, що всі предмети важливі, ну а отримані знання ще неодноразово знадобляться в майбутньому. Чули ми подібне настільки часто, що не звертали особливої уваги на зміст цієї, таки правдивої, фрази. Я в цьому пересвідчилася відразу після вступу до Чернівецького національного університету: справді сильна шкільна база з гуманітарних дисциплін допомогла мені відмінно навчатися, не довелося переучувати те, що викладали в школі, а тому я мала більше часу опановувати спеціалізовані дисципліни. Тоді й поставила для себе мету в своїй подальшій роботі: досягти такого рівня викладання, щоб мою дисципліну не довелося переучувати. Вперше замислилася над методикою викладання після вступу до магістратури, точніше, після іспиту з іноземної мови. Це був важкий етап для всіх вступників, тому що іспит включав особливе завдання: захист наукової роботи іноземною мовою. Якщо до вправ на переклад особливо готуватися не потрібно було, бо нам дозволили послуговуватися словниками, то захист курсової роботи передбачити було неможливо.

Несподівано для себе студенти виявили, що багато чого доводиться засвоювати наново, тому що викладання іноземної закінчується на 2 курсі, а іспит в магістратуру – через два роки. Ті, хто не виніс глибоких знань зі стін школи, відновити вузівські знання до кінця не змогли: відомо, що дитяча пам'ять гнучкіша до запам'ятовування. Те, що закладено в свідомість людини до 18-річного віку, забувається значно повільніше й не потребує постійного оновлення. Тобто навіть успішні студенти, які сумлінно ставилися до іноземної в університеті, але не мали відповідної шкільної бази, могли опанувати предмет здебільшого на рівні заучування. На іспиті ж оцінювалося

Н.Д. Яковчук-Бесараб (крайня зліва) зі своїми учнями

не так викладання завченого матеріалу, як безпосереднє спілкування.

Особисто мені допомогли попарні сесії на уроках англійської мови, усні журнали, які наш клас готував з Яковчук-Бесараб Н.Д. і, звичайно, основи граматики.

Якісні знання англійської мови, які я отримала під час навчання в Кобаківській загальноосвітній школі та під час індивідуальних занять, що їх відвідували всі ті, хто хотів знати англійську глибше, допомогли успішно захистити курсову роботу. Захист не був надважким рівнянням з усіма невідомими, бо такий вид роботи ми здійснювали колись у школі, під керівництвом Надії Дмитрівни, коли готували власні міні-дослідження і захищали їх перед аудиторією. Вкотре переконуєся, що вимогливість педагога не є неприємністю зі шкільного життя, а величезною послугою на майбутнє. За що я щиро вдячна своїй учительці.

Іванна СТЕФ'ЮК,
магістрант Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича

ГРАФІК проведення районних заходів у листопаді 2011 р.

Дата	Поч.	Категорія педагогів	Місце проведення
02.11	10.00	Директори шкіл, ПДС	Яблунівська ЗОШ І-ІІІ ст.
03.11	10.00	Школа молодого заступника директора з навчально-виховної роботи	Косівська ЗОШ І-ІІІ ст. №2
07.11	10.00	Учителі інформатики, 9 клас (Косівської і Кутської зони)	Малорожинська ЗОШ І-ІІ ст.
09.11	10.00	Педагоги-організатори	Косівський РЦДТ
10.11	9.00	Учителі іноземної мови (Конкурс «Учитель року»)	Косівська ЗОШ І-ІІІ ст. №2
10.11	10.00	Керівники ШМО учителів початкових класів	Кутська ЗОШ І-ІІІ ст.
11.11	9.00	Учителі укр. мови і літератури (Конкурс «Учитель року»)	Рожнівський НВК
16.11	10.00	Школа молодого практичного психолога та соціального педагога (стаж до Зр.)	Косівський РЦДТ
16.11	10.00	Учителі фізичної культури	Яворівська ЗОШ І-ІІІ ст.
17.11	10.00	Учителі економіки, ПДС	Косівська ЗОШ І-ІІІ ст. №1
17.11	10.00	Учителі основ здоров'я	Снідавська ЗОШ І-ІІ ст.
18.11	10.00	Шкільні бібліотекарі	Розтоківська ЗОШ І-ІІІ ст.
21-25.11		Учителі початкових класів	Тиждень початкової освіти
24.00	9.00	Учителі гуцульщинознавства (обласний семінар)	Яворівська ЗОШ І-ІІІ ст.
24.11	10.00	Учителі музики	Косівський РЦДТ
24.11	10.00	Школа молодого педагога учителів англійської мови	Городянська ЗОШ І-ІІ ст.
28.11	10.00	Учителі інформатики, 9 клас (Яблунівської зони)	Текучанська ЗОШ І-ІІ ст.

Завідувач методкабінету
Оксана ЛЕСЕВИЧ

Адреса редакції:

м. Косів,
пров. Шевченка, 7. Інд. 78600
тел. 2-47-91
Реєстраційне свідоцтво ІФ 277
Наклад 1000 прим. Зам. № 230

Віддруковано офсетним способом
в МП «Евріка»

Косівський р-н., м. Косів
Тел./факс 4-51-69, 2-24-91

Обсяг — один друкований аркуш

Комп'ютерний дизайн
Віталія Стефурка